

Henning Mankell

De witte leeuwin

Uit het Zweeds vertaald

door Cora Polet

DE GEUS

Achtentwintigste druk

Oorspronkelijke titel *Den vita lejoninnan*, verschenen bij Ordfronts Förlag AB,
Stockholm

Oorspronkelijke tekst © Henning Mankell 1993

Eerste Nederlandstalige uitgave © Cora Polet en De Geus bv, Breda 1999

Deze editie © De Geus bv, Breda 2015

*Published by agreement with Ordfronts Förlag AB, Stockholm,
and Leonhardt & Høier Literary Agency aps, Copenhagen*

Omslagontwerp Mijke Wondergem

Omslagillustratie © Magnus Rietz/Folio

ISBN 978 90 445 3691 1

NUR 332, 305

Niets uit deze uitgave mag verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van De Geus bv, Postbus 1878, 4801 BW Breda, Nederland. Telefoon: 076 522 8151. Internet: www.degeus.nl

Meer weten over onze boeken en auteurs? Meld u dan aan voor onze nieuwsbrief via www.degeus.nl of volg ons via social media:

DeGeusBreda

De_Geus

De vrouw uit Ystad

I

Om drie uur op vrijdagmiddag 24 april verliet makelaar Louise Åkerblom de Sparbank in Skurup. Ze bleef even op het trottoir staan om de frisse lucht diep in haar longen te zuigen, terwijl ze nadacht over wat ze zou gaan doen. Het liefst had ze nu al een einde aan haar werkdag gemaakt om regelrecht naar haar huis in Ystad te rijden. Maar ze had een weduwe, die haar 's ochtends gebeld had, beloofd om langs een huis te gaan dat de vrouw te koop aan wilde bieden. Ze probeerde uit te rekenen hoeveel tijd haar dat zou kosten. Een uur misschien, besloot ze. Nauwelijks meer. Maar eerst moest ze brood kopen. Doorgaans bakte haar man Robert al hun brood, maar daar had hij deze week geen tijd voor gehad. Ze stak schuin het plein over naar de bakkerswinkel. Een ouderwets belletje klingelde toen ze de deur opendeed. Ze was de enige klant en de vrouw achter de toonbank, Elsa Person geheten, zou zich later herinneren dat Louise Åkerblom in een goed humeur geweest was en gezegd had hoe fijn het was dat het eindelijk voorjaar was geworden.

Ze kocht roggebrood en besloot haar gezin te verrassen op tompoezen als dessert. Daarna ging ze terug naar de bank waar ze haar auto aan de achterzijde geparkeerd had. Onderweg kwam ze het jonge paar uit Malmö tegen aan wie ze zojuist een huis verkocht had. De koop was op de bank beklonken, ze hadden de verkoper betaald en de koopakte en de hypothekpapieren getekend. Ze had meegeleefd met hun vreugde een eigen huis te bezitten, maar tegelijk had ze zich zorgen gemaakt. Zouden ze in staat zijn de aflossingen en de rente te betalen? Het waren moeilijke tijden, bijna niemand was zijn baan nog zeker. Wat zou er gebeuren als hij werkloos werd? Ze had hun financiële situatie nauwkeurig bekeken. In tegenstelling tot veel andere jonge mensen hadden ze zich met hun creditcard niet onnadenkend in de schulden gestoken. En de jonge huisvrouw maakte de indruk

tot het spaarzame soort te behoren. Ze zouden het wel redden met de koop van hun huis. Indien niet, dan zou ze het huis gauw genoeg opnieuw geadverteerd zien staan. Misschien zou zijzelf of zou Robert het verkopen. Het was niet ongewoon meer dat ze hetzelfde huis binnen een tijdsbestek van enkele jaren twee of drie keer verkocht.

Ze deed haar auto van het slot en tikte op de autotelefoon het nummer van hun kantoor in Ystad in. Maar Robert was al weg. Ze luisterde naar zijn stem op het antwoordapparaat, die meedeelde dat makelaardij Åkerblom gedurende het weekend gesloten was, maar maandagochtend om 8 uur weer open zou zijn.

Eerst was ze verbaasd dat Robert al zo vroeg naar huis was gegaan, maar toen herinnerde ze zich dat hij die middag een afspraak met hun accountant had. Ze zei: 'Dag, ik ga nog even naar een huis bij Krageholm kijken en dan kom ik naar huis. Het is nu kwart over drie en ik ben om vijf uur thuis' tegen het antwoordapparaat en legde de hoorn weer neer. Het kon zijn dat Robert na zijn gesprek met de accountant naar kantoor terugging.

Ze trok een plastic map die op de bank lag naar zich toe en haalde er een plattegrondje uit dat ze op aanwijzing van de weduwe getekend had. Het huis lag aan een zijweg tussen Krageholm en Vollsjö. Het zou haar een dik uur kosten om erheen te rijden, het huis en de grond in ogenschouw te nemen en naar Ystad te rijden.

Ze aarzelde. Het kan wachten, dacht ze. Ik neem de strandweg naar huis en stop ergens om even naar de zee te kijken. Ik heb vandaag al een huis verkocht. Dat moet genoeg zijn.

Ze begon een gezang te neuriën, startte de auto en reed Skurup uit. Maar toen ze Trelleborgsvägen in wou slaan, bedacht ze zich opnieuw. Ze had maandag noch dinsdag tijd om het huis van de weduwe te bekijken. Misschien dat de vrouw teleurgesteld zou zijn en een ander makelaarskantoor in de arm zou nemen. Dat konden ze zich niet permitteren. De tijden waren al moeilijk genoeg. De concurrentie werd steeds harder. Niemand kon projecten die zich aandienden laten schieten als ze niet totaal onmogelijk leken.

Ze slaakte een zucht en reed de andere kant op. De strandweg en de zee konden wachten. Zo nu en dan wierp ze een blik op haar

plattegrondje. Volgende week zou ze een kaarthouder kopen, zodat ze haar hoofd niet om hoefde te draaien om te controleren of ze goed reed. Toch moest het huis van de weduwe niet moeilijk te vinden zijn, al had ze de door de weduwe beschreven zijweg nog nooit genomen. Maar ze kende de streek door en door. Volgend jaar zou het tien jaar zijn dat zij en Robert hun makelaarskantoor hadden.

Ze schrok even bij de gedachte. Tien jaar alweer. De tijd ging snel. Veel te snel. In die tien jaar had ze twee kinderen gekregen en verbeten en hard met Robert gewerkt om hun bedrijf op te bouwen. Ze realiseerde zich dat de tijden toen ze begonnen goed geweest waren. Vandaag de dag zou het hun niet meer lukken een plaatsje op de markt te veroveren. Bij die gedachte voelde ze zich blij worden. God was goed voor haar en haar gezin geweest. Ze zou tegen Robert zeggen dat ze geld genoeg hadden om hun bijdrage aan Red de Kinderen te verhogen. Natuurlijk zou hij aarzelen, hij maakte zich meer zorgen over geld dan zij, maar uiteindelijk zou ze hem toch zover krijgen, dat deed ze altijd.

Plotseling besefte ze dat ze fout gereden was en ze remde. De gedachten aan haar gezin en de tien jaar die vervlogen waren, hadden haar de eerste afslag doen missen. Ze lachte in zichzelf, schudde haar hoofd en keek goed om zich heen voordat ze omkeerde en over dezelfde weg terugreed.

Skåne is mooi, dacht ze. Mooi en open. Maar ook geheimzinnig. Een stuk land dat op het eerste gezicht vlak leek te zijn, kon ineens overgaan in dalen waar huizen en boerderijen als geïsoleerde eilanden in stonden. Wanneer ze rondreed om huizen te bezichtigen of om die aan potentiële kopers te laten zien, verwonderde ze zich steeds opnieuw over het afwisselende landschap.

Toen ze Erikslund gepasseerd was, stopte ze langs de kant van de weg om op de routebeschrijving van de weduwe te kijken. Ze zag dat ze juist gereden was. Ze sloeg linksaf en verheugde zich op de mooie weg naar Krageholm. Die was heuvelachtig en slingerde zich rustig door het Krageholmsbos met links het meer dat door het loofbos heen glinsterde. Ze had die weg heel wat keren gereden en hij verveelde haar nooit.

Na zo'n kilometer of zeven zocht ze naar de laatste zijweg. De weduwe had die beschreven als een karrenpad zonder grind en gemakkelijk te berijden. Toen ze hem vond minderde ze vaart en sloeg rechtsaf, het huis moest na ongeveer een kilometer aan de linkerkant liggen.

Toen ze drie kilometer gereden had en de weg opeens ophield, besefte ze dat ze toch fout gereden was.

Even voelde ze de verleiding opkomen om het huis te laten wachten en meteen naar huis te gaan. Maar ze onderdrukte die gedachte en reed naar Krageholmsvägen terug. Ongeveer vijfhonderd meter verder naar het noorden nam ze opnieuw een zijweg naar rechts. Maar ook hier stond geen huis dat bij de beschrijving paste. Ze zuchtte, reed terug en besloot ergens te stoppen om de weg te vragen. Daarstraks was ze langs een huis gereden dat ze tussen een bosje bomen had zien schemeren.

Ze stopte, zette de motor af en stapte uit. Vanwege de bomen rook het lekker fris. Ze liep naar het huis, een witgekalkt, lang huis van het soort dat je overal in de provincie Skåne aantreft. Dit huis had echter nog maar één topgevel. Midden op het erf stond een put met een zwartgeverfde pomp.

Ze bleef aarzelend staan. Het huis leek verlaten. Misschien kon ze maar beter naar huis gaan, in de hoop dat de weduwe niet kwaad zou worden.

Maar ik kan altijd even aankloppen, dacht ze. Dat kost niets.

Voordat ze bij het huis was, kwam ze langs een groot, roodgeverfd bijgebouw. Ze kon de verleiding niet weerstaan door de halfgeopende, hoge deuren naar binnen te kijken.

Wat ze zag verbaasde haar. In het bijgebouw stonden twee auto's. Ze was geen groot autokenner, maar dat de ene een zeer dure Mercedes was en de andere een even kostbare BMW, ontging haar niet.

Er is dus iemand thuis, dacht ze en liep door naar het witgekalkte huis.

Bovendien iemand die veel geld heeft.

Ze klopte op de deur, maar er gebeurde niets. Ze klopte opnieuw, harder dit keer, weer kreeg ze geen antwoord. Ze probeerde

door het raam naast de deur naar binnen te kijken, maar de gordijnen waren dichtgetrokken. Ze klopte een derde keer voordat ze om het huis heen liep om te zien of er ook een achterdeur was.

Daar lag een overwoekerde boomgaard. De appelbomen waren zeker in geen twintig, dertig jaar gesnoeid. Enkele halfvergane tuinmeubelen stonden onder een perenboom. Een ekster klapwiekte en vloog op. Ze zag geen deur en liep terug naar de voorkant. Ik klop nog één keer, dacht ze. Als er dan niemand opendoet, rij ik naar Ystad terug. Dan kan ik nog even bij de zee stoppen, voordat ik eten moet koken.

Ze bonsde krachtig op de deur.

Nog altijd geen antwoord.

Ze voelde meer dan dat ze hoorde dat iemand achter haar op het erf opdook. Snel draaide ze zich om.

De man bevond zich zo'n vijf meter bij haar vandaan. Hij stond haar volstrekt roerloos op te nemen. Ze zag dat hij een litteken op zijn voorhoofd had.

Plotseling voelde ze zich niet op haar gemak.

Waar was hij vandaan gekomen? Waarom had ze hem niet gehoord? Er lag grind op het erf. Had hij haar beslopen?

Ze deed een paar passen in zijn richting en probeerde zo normaal mogelijk te klinken.

'Neemt u me niet kwalijk dat ik stoor', zei ze. 'Ik ben makelaar en ik ben fout gereden. Ik wou alleen maar naar de weg vragen.'

De man gaf geen antwoord.

Misschien was hij geen Zweed, misschien verstand hij haar niet. Er was iets vreemds aan zijn uiterlijk waardoor ze dacht dat hij wel eens een buitenlander kon zijn.

Opeens wist ze dat ze daar weg moest. De roerloze man met zijn kille ogen joeg haar angst aan.

'Ik zal u verder niet storen', zei ze. 'Mijn excuses.'

Ze begon te lopen, maar hield haar pas in. De roerloze man was plotseling tot leven gekomen. Hij haalde iets uit de zak van zijn jas. Eerst zag ze niet wat het was. Daarna besefte ze dat het een pistool was.

Langzaam hief hij het wapen op en richtte het op haar hoofd.
O mijn God, kon ze nog denken.
O mijn God, help me. Hij wil me doden.
O mijn God, help me.
Het was kwart over vier op de 24ste april van het jaar 1992.

Toen hoofdinspecteur Kurt Wallander maandagmorgen 27 april op het politiebureau in Ystad arriveerde was hij razend. Hij kon zich niet herinneren wanneer hij voor het laatst in zo'n slecht humeur was geweest. De woede had zelfs sporen op zijn gezicht achtergelaten in de vorm van een pleister op zijn wang, waar hij zich bij het scheren gesneden had.

Morrend beantwoordde hij de groet van zijn collega's die hem goedemorgen wensten. Toen hij in zijn kamer was, gooide hij de deur achter zich dicht, legde de hoorn van de haak en staarde uit het raam.

Kurt Wallander was vierenvijftig jaar. Hij werd beschouwd als een goed politieman, vasthoudend en soms ook scherpzinnig. Maar deze ochtend voelde hij alleen woede en een groeiende neerslachtigheid. De zondag was een dag geweest die hij het liefst zou vergeten.

Een van de redenen was zijn vader, die alleen in een huis op het vlakke land buiten Löderup woonde. Zijn verhouding tot zijn vader was altijd al gecompliceerd geweest. En ze was er met de jaren niet eenvoudiger op geworden, omdat Kurt Wallander met stijgend onbehagen had ingezien dat hij steeds meer op zijn vader begon te lijken. Hij probeerde zich zijn eigen oude dag voor te stellen als die van zijn vader en hij voelde zich daar behoorlijk ongemakkelijk bij. Zou hij zijn leven ook als een boze, onberekenbare oude man eindigen? Iemand die plotseling iets kon doen wat volslagen idioot was?

Op zondagmiddag was Kurt Wallander, zoals zijn gewoonte was, naar hem toe gegaan. Ze hadden gekaart en daarna op de veranda in een aarzelend lentezonnetje koffiegedronken. Zonder waarschuwing vooraf had zijn vader verteld dat hij ging trouwen.

Kurt Wallander had eerst gedacht dat hij het verkeerd verstaan had.

‘Nee’, had hij gezegd. ‘Ik ga niet trouwen.’

‘Ik heb het niet over jou’, antwoordde zijn vader. ‘Ik heb het over mezelf.’

Kurt Wallander had ongelovig naar zijn vader gekeken.

‘U wordt binnenkort tachtig’, had hij gezegd. ‘U gaat niet trouwen.’

‘Ik ben nog niet dood’, viel zijn vader hem in de rede. ‘Ik doe wat ik wil. Vraag me liever met wie.’

Kurt Wallander gehoorzaamde.

‘Met wie?’

‘Dat kun je zelf ook wel bedenken’, zei zijn vader. ‘Ik heb altijd gedacht dat politiemannen betaald werden om conclusies te trekken.’

‘U kent toch helemaal geen mensen van uw leeftijd? U leeft heel teruggetrokken.’

‘Ik ken wel iemand’, zei zijn vader. ‘En wie zegt dat je met iemand van je eigen leeftijd moet trouwen?’

Ineens realiseerde Kurt Wallander zich dat er maar één mogelijke kandidaat was: Gertrud Anderson, de vijftigjarige vrouw die drie keer per week kwam schoonmaken en zijn vaders was deed.

‘Is het Gertrud?’ vroeg hij. ‘Hebt u wel gevraagd of ze wil? Er is een leeftijdsverschil van dertig jaar. En gelooft u dat u met een ander kunt samenleven? Dat hebt u nooit gekund. Zelfs met moeder ging het niet goed.’

‘Ik ben op mijn oude dag gemakkelijker geworden’, antwoordde zijn vader mild.

Kurt Wallander weigerde te geloven wat hij hoorde. Zijn vader ging trouwen? ‘Gemakkelijker op zijn oude dag?’ Terwijl hij onmogelijker was dan ooit?

Daarna hadden ze ruzie gemaakt. Het eind van het liedje was geweest dat zijn vader zijn koffiekopje in het tulpenbed had gesmeten en zich in het bijgebouw had opgesloten, waar hij zijn schilderijen maakte met altijd hetzelfde, zich herhalende motief: zonsondergang in een herfstlandschap, met of zonder auerhaan op